

AÇIŞ

Şeybani gününde dinleyicilerden bir grup.

**İMAM MUHAM-
MED ŞEYBANI
GÜNÜNDE İS-
LÂM ENSTİTÜ-
SÜ M Ü D Ü R
MUAVİNİ ZEKİ
CANAN'IN AÇIŞ
KONUŞMASI**

uhterem misafirler, Saygı değer hocalar ve kıymetli talebe-
ler...

Bir millet ve bir cemaat dönüp arkasına bakmak ve ge-
ride bıraktığı büyük insanlar ve büyük eserlerle iftihar et-
mek zorundadır. Tarihini bilmeyen, tarih yapan geçmiş nes-
lin mümtaz şahsiyetlerini, ilim adamlarını tanımayan, onla-
rın fikir eserlerinden istifade etmeyen, onları hayırla yadet-
meyen bir millet, Millet olmaktan çıkar, istikbali meçhul bir
millet halini alır.

İşte Enstitümüz İdaresi ve T.I.E.T.F. bu gerçeğin ışığı altında dinî
ilimler sahasında hizmetleri geçmiş, güzide zevatın anma günlerini dü-
zenleme geleneğini kurmak azmindedir.

İlk olarak büyük Hanefî fakîhi İmam Muhammed b. Hasan Şeybânî'-
nin 1200. ölüm yıldönümünde bir anma töreni tertiplemiş bulunmaktadır.

İmam Muhammed bilhassa Hanefî Fıkhını tedvin edenlerin başında
bulduğu için, büyük şöhret sahibi olmuştur. O'nu daha iyi anla-

● AÇIŞ KONUŞMASI (DEVAM) ●

mak için İslâm fıkhnın tedvinine kadar geçen zamanı gözden geçirmek icab etmektedir ki, bunu burada kısaca beyan edelim.

1 — Asr-ı Saadet devri :

a) Hz. Peygamberin vefatına kadar olan zaman: Hz. Peygamberin sağlığında fikhî meseleler bizzat kendisine sorulur ve cevaplar alınır. İlk devirlerde teferruatlı meseleler henüz zuhur etmemiştir.

b) Sahâbiler devri: bu devirlerde ise fikhî meseleleri halleden 130 kadar fakih Sahabi tanındı. Bunlardan bilhassa Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Aişe, Zeyd b. Sabit, Ebu Musa El Eş'arî, Muaz b. Cebel Abdullah b. Mesut, Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Abbas birçok fikhî meseleleri halletmek suretiyle daha fazla şöhret kazandılar. Sahabiler devrinde birçok fikhî meseleler halledildiği halde, fikhın tedvin edildiğine dair elimizde hiçbir delil bulunmamaktadır. Bu devirde bir mesele için önce Kitap ve Sünnete müracaat edilirdi, bu iki kaynakta bulunmadığı takdirde Kıyas ve İctihâdın da yapıldığı olurdu.

2 — Tabiin Devri :

Tabii Devri İslâm Fıkhnında fırkaların meydana geldiği devirdir. Buna rağmen birçok fikh erbâbı yetişmiştir.

Medine de: Said b. El Müseyyeb ve «Fukaha-i sab'a» namıyla maruf fakihler vardı.

Mekke de: Ata b. Rabia, Basra da: Hasan b. Basrî, Kûfede: İbrahim Nehâî, Horasan da: Ata'ül Horasânî, Yemen de: Yahya b. Ebi Kesir ve Tavus b. Keysan gibi fikhçılar bu arada sayılabilir.

Tabiin Fakihlerinin Hicaz ve Şamda bulunanlarına, "Ehl-i Hadis" Irak ta bulunanlarına, "Ehl-i Rey" denilmektedir. Ehl-i Hadis fikhî meseleleri hallederken, Hz. Peygamberin hadislerine müracaat ederlerdi. Ehl-i Rey ise daha ziyade Sahabilerin ve kendi fikir icthadlarına ehemmiyet verirlerdi. Bu devirde Hadis; bazı fikhî meseleler ve icthadlar toplanmış; fikhî kaide ve hükümler vazedilmiş isede fikhın tedvin edildiği söylenebilir.

3 — Müctehitler ve Mezhep imamları devri :

Bu devirde Ehli Hadisin temsilcisi olarak İmam Malik Bin Enes'i, Ehli Reyin temsilcisi olarakta İmam Azam Ebu Hanifeyi görmekteyiz.

İşte bu gün anma törenini yapmakta olduğumuz, İmam Muhammed b. Hasan Şeybanî bu devirde yetişmiş ve Hanefî fikhını tedvin etmiştir. İmam Muhammed ve İmam Ebu Yusuf'a "İmameyn" denir. Bir kavilde bu iki İmamın ittifakı İmam Azam'ın kavline denk sayılır.

H. 132 tarihinde doğan İmam'ı Muhammed, İmam'ı Azam, İmam'ı Azam'ın talebesi Ebu Yusuf, Süfyan Sevri, Evzaî ve Malik Bin Enes'ten ders almış, H. 189 tarihinde vefat ettiği zaman Fıkıhla ilgili bir çok eser bırakmıştır.

Mebsut, Camiüssağır, Camiül Kebîr, Siyeri Kebîr, Siyeri Sağır isimli eserleri meşhurdur.

Fikhın tedvinini ve İmam'ı Muhammed hakkındaki konuşmamı kısaca burada bitirirken anma gününe teşriflerinden dolayı sayın misafirlere teşekkür ederken muhterem konuşmacılara da şükranlarımı sunarım.

Hürmetlerimle...